

233; Kemal Beydilli, *Osmanlı Döneminde İmamlar ve Bir İmamın Günlüğü*, İstanbul 2001, s. 1-3, 29, 36-37, 46-48, 51-54, 67-68; Osman G. Özgüdenli, "Bir İlhanlı Şehir Modeli: Rab'-i Reşidî'de Meslekler, Görevliler ve Ücretler", *Osmanlı Öncesi ile Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde Esnaf ve Ekonomi Semineri, Bildiriler*, İstanbul 2003, I, 116; Osman Turan, "Selçuk Kervansarayları", *TTK Belleten*, X/39 (1946), s. 482-483; Haluk Dursun, "20. Yüzyılda İstanbul'da Cami Musikisi ve Müezzinler", *KAM*, XXVII/2 (1988), s. 27-33; "Ezân", *Mu.F.*, II, 367-369.

MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKAŞCI

MÜEZZİNOVİÇ, Mehmet (1913-1981)

Bosna-Hersekli epigrafi uzmanı.

29 Temmuz 1913'te Saraybosna'da doğdu. Babası, Müezzinoviç ailesine mensup bir âlim olan Mustafa Efendi'dir. Dinî eğitim yanında özel hocalardan Türkçe, Arapça ve Farsça öğrendi. Gazi Hüsrev Bey Medresesi'nden (1935) ve Yüksek İslâm Şeriat-Teoloji Okulu'ndan (1939) mezun oldu. Saraybosna'daki liselerde din dersi hocalığı yaptı (1940-1945). Gazi Hüsrev Bey Medresesi'nde müderrislik ve sekreterlik görevlerinde bulundu (1945-1949). Ardından Saraybosna'daki devlet matbaasına musahhah olarak tayin edildi. Bosna-Hersek Tarihî Âbideler ve Tabiatta Nâdir Eserleri Koruma Derneği'nde görevlendirildi (1951) ve kitâbelerin kayıt ve çözümlenmesi işiyle meşgul oldu. 1 Ocak 1980'de emekli oluncaya kadar bu vazifesini sürdürdü. Müezzinoviç ayrıca babasından sonra otuz altı yıl Saraybosna'daki Vekilharç Camii imamlığı yaptı ve Gazi Hüsrev Bey Camii'nde cüzhanlık görevini üstlendi.

Mehmet Müezzinoviç, 1972'de kurulan *Anali Gazi Husrevbegove Biblioteke (Anali GHB)* dergisinin redaksiyon heyeti üyesi ve teknik sorumlusu idi. *Naše Starine* adlı derginin teknik redaktörlüğünü yaptı. Kasım Dobrača'nın vefatından (ö. 1979) sonra onun hazırladığı *Katalog Arapskih, Turskih-i Perzijskih Rukopisa* adlı eserin II. cildinin redaksiyon sorumluluğunu üstlendi. Saraybosna'daki ilmî çevrelerde iyi bir hattat olarak tanınan Müezzinoviç'in Bosna-Hersek'teki kitâbelerin tesbitinde büyük hizmetleri oldu. Bosna-Hersek'i birkaç defa baştan başa dolaştı ve birçok kitâbeyi kaydetti. Ayrıca Makedonya, Sırbistan, Karadağ ve Kosova'ya davet edildi. Buralarda ve bilhassa Kalkandelen, Ohri, Prizren, Kaçanik, İpek, Novi Pazar, Bijelo Polje ve Bar şehirlerinde bulunan Osmanlı dönemine ait kitâbe-

ler hakkında önemli araştırmalar yaptı. 14 Mayıs 1981 tarihinde vefat etti. Mehmet Müezzinoviç, Osmanlı dönemine ait epigrafi ekolünün tek temsilcisi olarak kabul edilir. Başarılı çalışmaları nedeniyle "Saraybosna şehrinin 6 Nisan ödülü" ile "Veselin Masleša Ödülü"nü kazanmıştır.

Eserleri. 1. *Islamska Epigrafika u Bosni i Hercegovini*. Veselin Masleša tarafından neşredilen eserin I. cildi Saraybosna'daki kitâbeleri içerir (Sarayjevo 1974). II. ciltte Doğu ve Orta Bosna'ya ait İslâmî epigrafi çalışmaları yer almıştır (Sarayjevo 1977). III. cilt Bosanska Krajina, Batı Bosna ve Hersek bölgelerindeki kitâbeleri ihtiva eder (Sarayjevo 1982). Eserde 1500'e yakın kitâbenin Osmanlı Türkçesi ile asılları ve Boşnakça çevirileri, 1800'e yakın kitâbenin de kısmen orijinaleri ve çevirileri yer alır. Kitaba Osmanlı mimarisine ait eserler ve mezar taşlarıyla ilgili fotoğraflar da konulmuş, ciltlerin sonunda Bosna-Hersek'te meşhur olan 100'den fazla epigrafi uzmanına yer verilmiştir. 2. *Gazi Husrevbegova Biblioteke u Sarajevu* (Sarayjevo 1968). Bu broşürde Saraybosna'daki Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi tanıtılmaktadır. 3. *Stari Mostovi u Bosni i Hercegovini* (Džemal Čelić ile birlikte, Sarajjevo 1969). Akademik çevrelerde Bosna-Hersek'teki tarihî köprüler hakkında yapılan ilmî bir çalışma olarak tanınmaktadır. 4. *Uloga Džamije Mehmed-bega Stočanina u Formiranju Gornjeg Vakufa-Povodom Nove Izgradnje Džamije* (Gornji Vakuf'un inşası konusunda Mehmed Bey Stočanin Camii'nin rolü-yenicaminin inşası münasebetiyle; Muhammed Hacıyahîç ile birlikte, Gornji Vakuf 1971). 5. *Gazi Husrevbegova Biblioteke* (Mahmud Traljić ile beraber, Sarajjevo 1982). Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'ni tanıtan broşürün Arapça ve İngilizce baskıları da mevcuttur.

Müezzinoviç, Mula Mustafa Başeski tarafından Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olan *Mecmua* adlı eseri Boşnakça'ya tercüme etmiştir (Sarayjevo 1968, 1981). Bir başka tercümesi de Livnolu Hacı Yûsuf'un 1615'te yine Osmanlı Türkçesi ile kaleme aldığı hac seyahatiyle ilgili kitabıdır. Eser önce *Život* adlı dergide yayımlanmış (XLV/4 [Sarayjevo 1974], s. 439-477), daha sonra kitap halinde neşredilmiştir (Sarayjevo 1981). Diğer bir çevirisi Üsküplü Hacı Mustafa'nın yine hac seyahatine dair makalesidir (*Islamska Misao*, II [Sarayjevo 1980], s. 24-40). Müezzinoviç'in vefatından kısa bir süre önce Mostar müftüsü Sıdkı Sarajlić'in Arapça kaleme aldığı bir eseri Boşnakça-

ya tercüme ettiği ve bir Farsça sözlük hazırladığı da bilinmektedir (Traljić, *Istaknuti Bošnjaci*, s. 118).

Mehmet Müezzinoviç'in 100'den fazla makalesi vardır. Bunların büyük bir kısmı *Glasnik, El-Hidaje, Prilozi za Orijentalnu Flogiju, Anali GHB, Naše Starine, Takvim, Bakije-Almanah, Preporod, Islamska Misao, Zemzem, Odjek, Život* gibi Saraybosna'da çıkan dergilerde ve yıllıklarda yayımlanmıştır. Ayrıca Priştine'de çıkan *Starine Kosova i Metohije*, Yenipazar'daki *Novipazarski Zbornik*, Zagreb'deki *Bulletin za Likovnu Umjetnost* adlı dergilerde ve yıllıklarda da makaleleri neşredilmiştir (Fajić, s. 145; Traljić, *Anali GHB*, IX-X [1983], s. 329-333).

BİBLİYOGRAFYA :

Zejnîl Fajić, "Mujezinović, Mehmed hadži", *Bibliografija Glasnika Vrhovnog Islamskog Starješinstva u SFRJ od 1933. do 1982. Godine*, Sarajjevo 1983, s. 145; Mustafa Ćeman, *Bibliografija Bošnjacke Književnosti*, Zagreb 1994, s. 530, 588; Mahmud Traljić, *Istaknuti Bošnjaci*, Zagreb 1994, s. 113-127; a.m.f., "Islamska Epigrafika u Bosni i Hercegovini. Mehmed Mujezinović, Islamska Epigrafika u Bosni i Hercegovini, knj. I.", *Takvim*, Sarajjevo 1974, s. 300-301; a.m.f., "Islamska Epigrafika u Bosni i Hercegovini, knj. I (prikaz)", *Glasnik VIS*, XXXVIII/7-8 (1975), s. 375-377; a.m.f., "Merhum Hafiz Mustafa ef. Mujezinović", *Takvim*, Sarajjevo 1976, s. 190-193; a.m.f., "Sačuvana Ljepota Natpisa (Mehmed Mujezinović, Islamska Epigrafika, knj. II., Sarajjevo 1977)", a.e. (1979), s. 332-334; a.m.f., "Hadži Mehmed ef. Mujezinović (Merhum)", *Glasnik VIS*, XLIV/4 (1981), s. 423-427; a.m.f., "Kapitalno djelo (Mehmed Mujezinović, Islamska Epigrafika Bosne i Hercegovine, knj. III., Bosanska Krajina, Zapadna Bosna i Hercegovina. Sarajjevo 1982)", a.e., XLV/3 (1982), s. 351-354; a.m.f., "Hadži Jusuf Livnjak, Odazivam Ti se Bože", *Takvim*, Sarajjevo 1982, s. 265-266; a.m.f., "Prof. Mehmed ef. Mujezinović", *Anali GHB*, IX-X (1983), s. 327-333, 339; Muhamed Hadžijahić, "Marginalija uz najnoviju Mujezinovićevu knjigu o islamskoj epigrafici", *Radio Sarajjevo-Treći Program*, VII/20, Sarajjevo 1978, s. 916-919; Rusmir Mahmutćehajić, "Kroz Groblja i Harfovlja (Mehmed Mujezinović, Islamska Epigrafika Bosne i Hercegovine. Istocna i Centralna Bosna)", *Život*, XXVII/6, Sarajjevo 1978, s. 728-730; a.m.f., "Skica za tarih", *Čas Sječanja-Mehmed Mujezinović 29.7.1913 - 14.5.1981* (nşr. Kulturno Društvo Bošnjaka "Preporod"), Sarajjevo 1996, s. 3-13 (aynı makale için bk. *Odjek*, XXXIV/23, Sarajjevo 1981, s. 18-26); Kasim Hadžić, "Merhum H. Mehmed Ef. Mujezinović", *Takvim*, Sarajjevo 1982, s. 267-269; Enes Pelidija, "Naučni doprinos Mehmeda Mujezinovića", *Pregled*, LXXII/10, Sarajjevo 1983, s. 1035-1039.

MUHAMMED ARUÇI

MÜFÂHARE

(bk. FAHR).